

ผลการสำรวจสถาบันสอนภาษาญี่ปุ่น ในต่างประเทศ ประจำปี 2009 (ตัวเลขล่าสุด)

เมื่อวันที่ 29 กรกฎาคมที่ผ่านมา ได้มีการรายงานตัวเลขล่าสุดของผล
“การสำรวจสถาบันสอนภาษาญี่ปุ่นในต่างประเทศประจำปี 2009” ที่เจแปน
ฟาวนด์ชันทำการสำรวจในปี 2009 (พ.ศ. 2552) ในที่นี้จะขอสรุปผลดังกล่าว

จำนวนผู้เรียนภาษาญี่ปุ่นทั่วโลกมีประมาณ 3,650,000 คน

สภาพการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นทั่วโลกเป็นดังนี้ ตัวเลขในวงเล็บ
เป็นผลการสำรวจเมื่อ 3 ปีก่อนในปี 2006 (พ.ศ. 2549)

จำนวนประเทศ	: 133 ประเทศ/ภูมิภาค	(133 ประเทศ/ภูมิภาค)
จำนวนสถาบัน	: 14,939 แห่ง	(13,639 แห่ง)
จำนวนผู้สอน	: 49,844 คน	(44,321 คน)
จำนวนผู้เรียน	: 3,651,761 คน	(2,979,820 คน)

รายงานโดยสรุป

แนวโน้มการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นทั่วโลกที่ได้จากการสำรวจครั้งนี้
มีดังนี้

- ในช่วงตั้งแต่ปี 1979 (พ.ศ. 2522) ถึงปี 2009 (พ.ศ. 2552) จำนวนสถาบัน
เพิ่มขึ้น 13.0 เท่า จำนวนผู้สอนเพิ่มขึ้น 12.2 เท่า จำนวนผู้เรียนเพิ่มขึ้น 28.7 เท่า
- เมื่อดูอัตราส่วนแต่ละภูมิภาค จะเห็นว่าอัตราส่วนของเอเชียตะวันออก ยังคง
อยู่ในระดับสูงไม่เปลี่ยนแปลง โดยมีจำนวนสถาบัน 44.2% จำนวนผู้สอน 55.2%
และจำนวนผู้เรียน 56.6% รวมตัวกันอยู่ที่ภูมิภาคนี้
- ในการสำรวจเมื่อปี 2006 (พ.ศ. 2549) เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ซึ่งมี
อัตราส่วนของจำนวนผู้เรียน 14.8% ได้เพิ่มขึ้นเป็น 24.7% ในการสำรวจ
ปี 2009 (พ.ศ. 2552)

สารบัญ / 目次

ผลการสำรวจสถาบันสอนภาษาญี่ปุ่นในต่างประเทศ
ประจำปี 2009 (ตัวเลขล่าสุด)

「2009年海外日本語教育機関調査」結果 (速報値)

การสอบวัดระดับภาษาญี่ปุ่นแบบใหม่

新しい日本語能力試験について

รับสมัครเข้าร่วมอบรมโครงการอบรมครูเพื่อสอนภาษาญี่ปุ่น
ในโรงเรียนมัธยมศึกษา

中学校現職教育日本語教師新規養成講座の募集

มุมภาษาญี่ปุ่น : การอ่านวรรณกรรมญี่ปุ่นในชั้นเรียน

日本語コーナー : 「日本文学の授業について」

มิวระคุงบอกเพื่อน

みうらくんの耳寄り情報コーナー

แนะนำสื่อการสอน

教材紹介

1

4

6

8

10

12

「2009年海外日本語教育機関調査」 結果 (速報値)

2009 年に国際交流基金が実施した「2009年海外日本語教育
機関調査」の結果速報が去る7月29日に発表されましたので、その
概要をお知らせいたします。

全世界の日本語学習者数は約 365 万人に

全世界で行われている日本語教育の状況は以下のとおりでした。

括弧内は3年前の 2006 年の調査結果です。

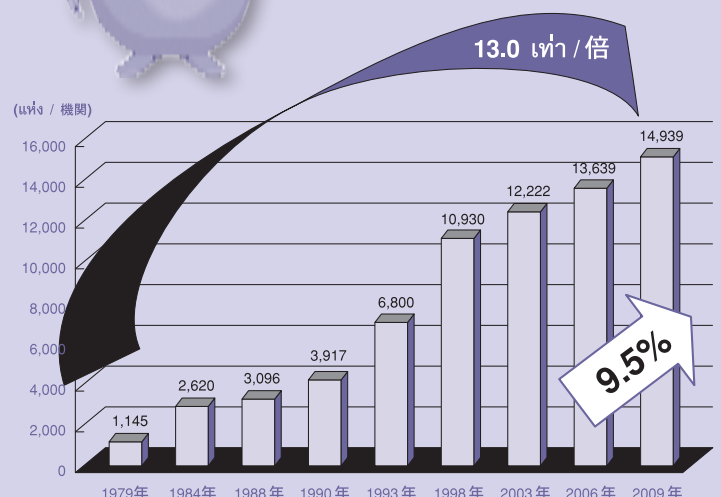
国数	: 133 国・地域	(133 国・地域)
機関数	: 14,939 機関	(13,639 機関)
教師数	: 49,844 人	(44,321 人)
学習者数	: 3,651,761 人	(2,979,820 人)

概要

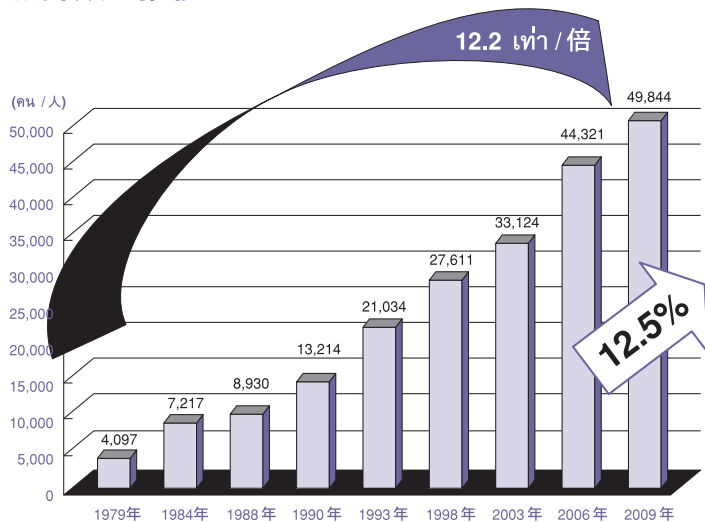
今回の調査で判明した全世界の日本語教育の傾向は次のよ
うなものでした。

- 1979 年から 2009 年の間に機関数は 13.0 倍、教師数は
12.2 倍、学習者数は 28.7 倍に増加。
- 地域別割合をみると東アジアの比率が相変わらず高く、機関数
は 44.2%、教師数は 55.2%、学習者数は 56.6% が集中。
- 2006 年調査では、学習者数全体の 14.8% を占めていた東南
アジアが、2009 年調査では 24.7% に増加。

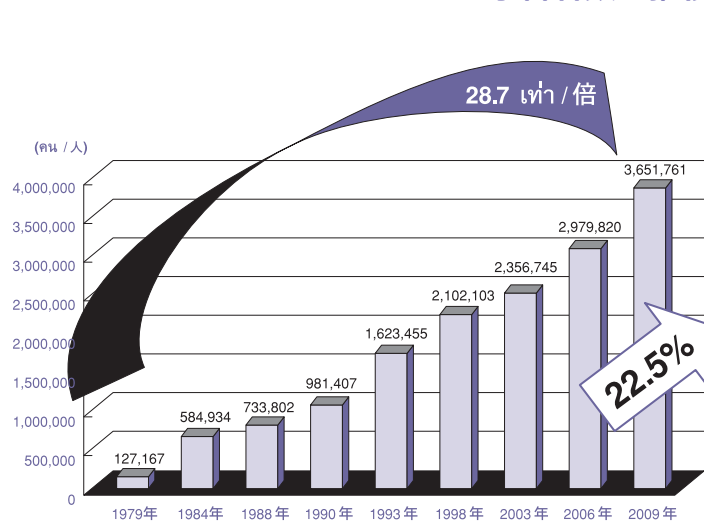
การเปลี่ยนแปลงของจำนวนสถาบัน 機関数の推移

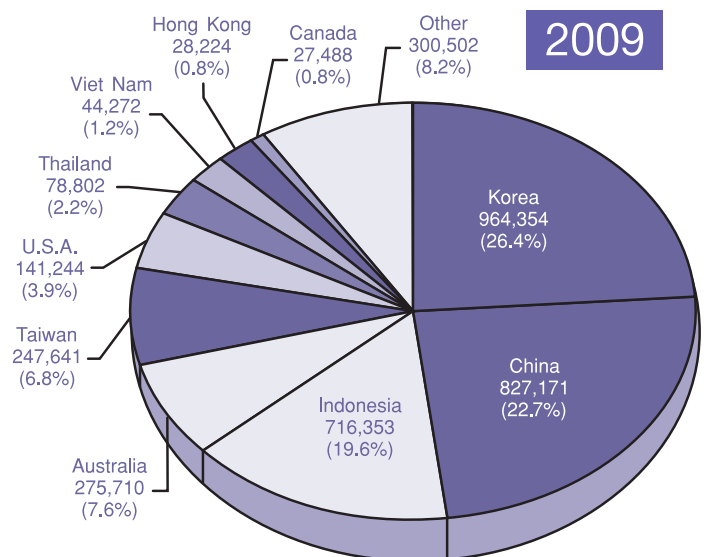
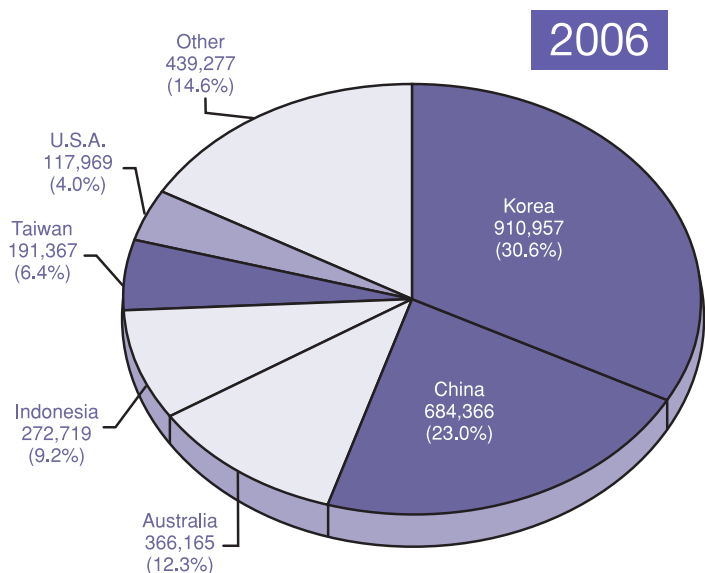
การเปลี่ยนแปลงของจำนวนผู้สอน 教師数の推移

การเปลี่ยนแปลงของจำนวนผู้เรียน 学習者数の推移

อัตราส่วนของจำนวนผู้เรียนแยกตามประเทศ 学習者数の国別割合

- เมื่อเรียงลำดับประเทศ/ภูมิภาคที่มีผู้เรียนภาษาญี่ปุ่นเป็นจำนวนมาก อันดับที่ 1 เกาหลี อันดับที่ 2 จีน อันดับที่ 3 อินโดนีเซีย อันดับที่ 4 ออสเตรเลีย อันดับที่ 5 ไต้หวัน อันดับที่ 6 สหรัฐอเมริกา อันดับที่ 7 ไทย อันดับที่ 8 เวียดนาม อันดับที่ 9 ฮองกง อันดับที่ 10 แคนาดา ไทยอยู่ในอันดับที่ 7 ส่วนผู้เรียนในเกาหลี จีน และอินโดนีเซีย รวมกัน 3 ประเทศแล้ว มีประมาณ 2 ใน 3 ของผู้เรียนทั่วโลก
- ผู้เรียนในสถาบันระดับมัธยมศึกษา มี 54.9%
- วัตถุประสงค์ส่วนใหญ่ของการเรียนคือ เพื่อความเข้าใจวัฒนธรรมของญี่ปุ่นเพื่อการสื่อสาร เพราะสนใจภาษาญี่ปุ่น
- 70% ของผู้สอนภาษาญี่ปุ่นไม่ได้เป็นเจ้าของภาษา
- เรื่องที่พบว่าเป็นปัญหามากคือ การขาดแคลนตำราและอุปกรณ์การเรียนการสอนที่เหมาะสม ไม่มีข้อมูลเกี่ยวกับตำราและอุปกรณ์การเรียนการสอน รวมทั้งวิธีการสอน สถานที่และอุปกรณ์เครื่องใช้ไม่เพียงพอ

จำนวนผู้เรียนภาษาญี่ปุ่นในประเทศไทยมี 79,000 คน

ข้อมูลด้านล่างเป็นสภาพการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นในประเทศไทย ตัวเลขในวงเล็บเป็นผลการสำรวจเมื่อ 3 ปีก่อนในปี 2006 (พ.ศ. 2549) จะเห็นได้ว่าเมื่อเปรียบเทียบกับปี 2006 (พ.ศ. 2549) จำนวนสถาบันสอนภาษาญี่ปุ่นลดลงเล็กน้อย แต่จำนวนผู้เรียนภาษาญี่ปุ่นและผู้สอนภาษาญี่ปุ่นมีเพิ่มมากขึ้น

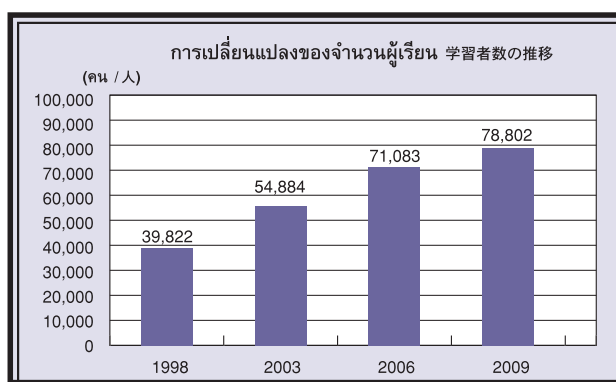
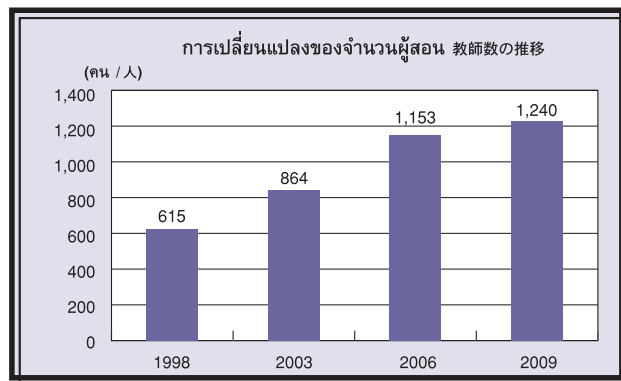
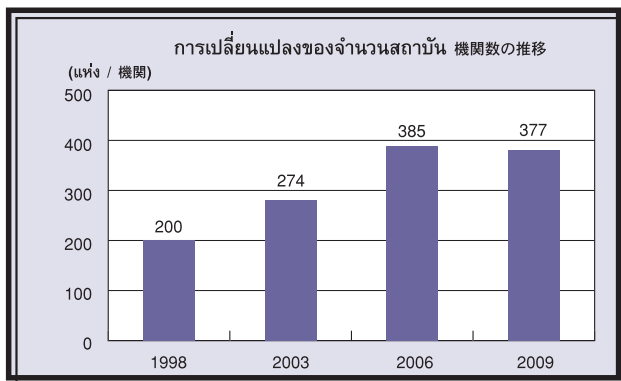
- 日本語学習者数が多い国・地域は順に、①韓国、②中国、③インドネシア、④オーストラリア、⑤台湾、⑥米国、⑦タイ、⑧ベトナム、⑨香港、⑩カナダとなっており、タイは世界で7番目。韓国、中国、インドネシアの3か国で世界の学習者全体の約3分の2を占める。
- 中等教育機関の学習者が 54.9%。
- 主要な学習目的は、日本文化理解、コミュニケーション、日本語という言語 への興味。
- 日本語教師の7割が非母語話者教師。
- 問題点として多く挙げられるのは、適切な教材の不足、教材・教授法情報の不足、施設・設備不十分。

タイ国内の日本語学習者数は 7 万 9 千人

タイの日本語教育の状況は以下のとおりでした。括弧内は 3 年前の 2006 年の調査結果です。2006 年と比較すると、日本語教育機関数は少し減りましたが、日本語学習者数と日本語教師数は増えていることが分かります。

- ◆จำนวนผู้เรียนภาษาญี่ปุ่น 78,802 คน (71,083 คน)
- ◆จำนวนผู้สอนภาษาญี่ปุ่น 1,240 คน (1,153 คน)
- ◆จำนวนสถาบันการสอนภาษาญี่ปุ่น 377 แห่ง (385 แห่ง)

- ◆日本語学習者数 78,802人 (71,083人)
- ◆日本語教師数 1,240人 (1,153人)
- ◆日本語教育機関数 377機関 (385機関)

จำนวนผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาในประเทศไทยมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน จาก “การสำรวจสถาบันสอนภาษาญี่ปุ่นปี 2009” พบว่าผู้เรียนมีจำนวนเพิ่มขึ้นประมาณ 35%

จากนี้ไปเจแปนฟาวน์เดชั่น กรุงเทพฯ ยังคงมีโครงการสนับสนุนการเรียนการสอนระดับมัธยมศึกษาซึ่งมีผู้เรียนเพิ่มขึ้นโดยการจัดอบรมและสัมมนาสำหรับผู้สอนภาษาญี่ปุ่นเพิ่มมากขึ้นอีกระดับหนึ่ง

ผลการสำรวจโดยละเอียด

ท่านสามารถดูผลการสำรวจครั้งนี้อย่างละเอียดได้จากทางเว็บไซต์ด้านล่างนี้

<http://www.jpff.go.jp/j/japanese/survey/result/index.html> (ภาษาญี่ปุ่น)

<http://www.jpff.go.jp/e/japanese/survey/result/index.html> (ภาษาอังกฤษ)

タイにおいては、従来から中等教育における学習者数が増加傾向にありますが、「2009年日本語教育機関調査」でも、学習者が約35%増加しました。

国際交流基金バンコク日本文化センターでは、今後も教師の養成や研修など通じて、学習者が増加している中等教育への支援を一層強化していく予定です。

調査結果詳細について

今回の調査結果の詳細については、以下のウェブサイトをご覧ください。

<http://www.jpff.go.jp/j/japanese/survey/result/index.html> (日本語)

<http://www.jpff.go.jp/e/japanese/survey/result/index.html> (英語)

จำนวนผู้เรียน (คน) / 学習者数 (人)	1998	2003	2006	2009
ระดับประถมศึกษา / 初等教育				1,534
ระดับมัธยมศึกษา (ตัวเลขปี 1998-2006 เป็นตัวเลขรวมระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา) 中等教育 (～2006 初・中等教育)	7,694	17,516	31,679	42,400
ระดับอุดมศึกษา / 高等教育	24,218	22,273	21,634	23,707
การศึกษานอกระบบ / 学校教育外	7,910	15,095	17,770	11,161
รวม / 合計	39,822	54,884	71,083	78,802

การสอบวัดระดับภาษาญี่ปุ่นแบบใหม่ / 新しい日本語能力試験について

การสอบวัดระดับภาษาญี่ปุ่นแบบใหม่ครั้งที่ 1 ได้จัดสอบเสร็จแล้ว

การสอบวัดระดับภาษาญี่ปุ่นแบบใหม่ครั้งที่ 1 จัดสอบไปเมื่อวันที่ 4 กรกฎาคม 2553 ที่กรุงเทพฯ และเชียงใหม่ โดยมีผู้เข้าสอบจำนวน 2,532 คน (ผู้สมัครสอบจำนวน 3,111 คน) ที่กรุงเทพฯ และมีผู้เข้าสอบจำนวน 183 คน (ผู้สมัครสอบจำนวน 205 คน) ที่เชียงใหม่ การสอบแบบใหม่นี้เพิ่มระดับสอบเป็น 5 ระดับ (ระดับ N1 เป็นระดับสูงสุด) โดยเน้นที่ความสามารถของการสื่อสารในสถานการณ์จริง

新しい日本語能力試験の第1回目が実施されました

新しい日本語能力試験の第1回目が、2010年7月4日(日)にバンコクとチェンマイで実施され、バンコクでは2,532名(応募者3,111名)、チェンマイでは183名(205名)が受験しました。新しい日本語能力試験は、レベルを5レベルに増やし(N1が最高レベル)、また、実際の場面の言語コミュニケーション能力を重視した内容となっています。

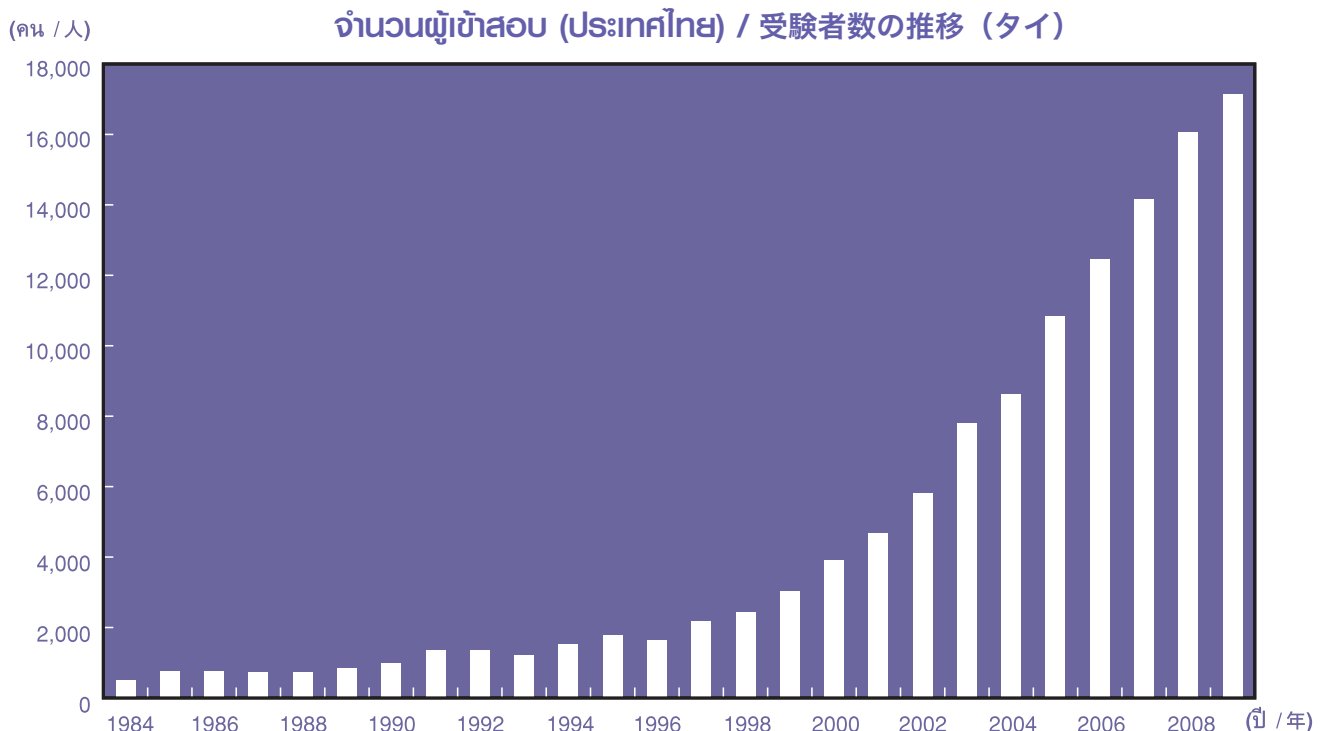
	N1		N2		N3		จำนวนรวม 計	
	ผู้สมัครสอบ 応募者	ผู้เข้าสอบ 受験者	ผู้สมัครสอบ 応募者	ผู้เข้าสอบ 受験者	ผู้สมัครสอบ 応募者	ผู้เข้าสอบ 受験者	ผู้สมัครสอบ 応募者	ผู้เข้าสอบ 受験者
กรุงเทพฯ バンコク	499	383	980	816	1,632	1,333	3,111	2,532
เชียงใหม่ チェンマイ	32	26	74	68	99	89	205	183
จำนวนรวม 計	531	409	1,054	884	1,731	1,422	3,316	2,715

จำนวนผู้เข้าสอบวัดระดับภาษาญี่ปุ่นเพิ่มมากขึ้น

ในขณะที่จำนวนผู้เรียนภาษาญี่ปุ่นมีเพิ่มขึ้น จำนวนผู้เข้าสอบวัดระดับภาษาญี่ปุ่นทั่วโลกก็มีเพิ่มขึ้นด้วย เมื่อรวมจำนวนผู้เข้าสอบในครั้งที่ 1 ปี 2552 (กรกฎาคม) และครั้งที่ 2 ปี 2552 (ธันวาคม) แล้ว มีประมาณ 770,000 คน ในประเทศไทยจำนวนผู้เข้าสอบก็มีเพิ่มขึ้นทุกๆ ปี

日本語能力試験の受験者数が増加しています

日本語学習者の増加とともに、全世界の日本語能力試験の受験者数も増加しており、2009年第1回(7月)と第2回(12月)の試験の合計の受験者数は、約77万人でした。タイにおける日本語能力試験の受験者数も、年々増えています。

ประกาศเกณฑ์คะแนนสอบรวมและคะแนนมาตรฐานแต่ละวิชา (ระดับ N1 N2 และ N3)

ในการสอบแบบใหม่นี้ การวัดผลสอบจะแบ่งออกเป็นคะแนนสอบรวมและคะแนนสอบแต่ละวิชา กล่าวคือจะต้องได้คะแนนสอบรวมมากกว่าเกณฑ์คะแนนสอบรวม รวมทั้งต้องได้คะแนนในแต่ละวิชามากกว่าเกณฑ์คะแนนมาตรฐานที่กำหนดไว้ทั้ง 2 ส่วน ซึ่งเกณฑ์คะแนนดังกล่าวของระดับ N1 N2 และ N3 มีดังนี้

新しい日本語能力試験（N1、N2、N3レベル）の合格点と基準点が発表されました

新しい日本語能力試験では、総合得点と、各得点区分の基準点の二つで合否判定を行います。つまり、総合得点が合格に必要な点（合格点）以上であることと、各得点区分の得点が区分ごとに設けられた合格に必要な最低点（基準点）以上であることの2つが必要です。N1、N2、N3 レベルの合格点と基準点は、以下のとおりです。

ระดับ レベル	เกณฑ์คะแนน สอบรวม 合格点	เกณฑ์คะแนนมาตรฐาน 基準点		
		ความรู้ตัวภาษา (ตัวอักษร+คำศัพท์+ไวยากรณ์) 言語知識 (文字・語彙・文法)	การอ่าน 読解	การฟัง 聴解
N1	100 คะแนน/点	19 คะแนน/点	19 คะแนน/点	19 คะแนน/点
N2	90 คะแนน/点	19 คะแนน/点	19 คะแนน/点	19 คะแนน/点
N3	95 คะแนน/点	19 คะแนน/点	19 คะแนน/点	19 คะแนน/点

- “Test Guide”
อธิบายเกี่ยวกับวันสอบ วิชาสอบ เวลาสอบ เป็นต้น
- “Test Registration Process”
อธิบายขั้นตอนการสอบตั้งแต่การสมัครสอบจนถึงการฟังผลสอบ
- “Sample Questions”
มีตัวอย่างข้อสอบประกอบ ซึ่งสามารถทดลองทำข้อสอบในแต่ละระดับได้ที่หน้าเว็บไซต์
- “Books and References”
แนะนำหนังสือหรือเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสอบวัดระดับภาษาญี่ปุ่น
- “FAQ”
รวบรวมคำถามและคำตอบเกี่ยวกับการสอบวัดระดับภาษาญี่ปุ่นที่พบบ่อยๆ

การปรับเปลี่ยนหน้าเว็บไซต์ของการสอบวัดระดับภาษาญี่ปุ่น
<http://www.jlpt.jp/>
เมื่อเริ่มมีการจัดสอบวัดระดับภาษาญี่ปุ่นแบบใหม่ จึงได้มีการปรับเปลี่ยนเว็บไซต์ของการสอบวัดระดับภาษาญี่ปุ่นด้วย โดยมีหัวข้อต่างๆ ดังนี้ ขอให้ลองเปิดเข้าไปดูนะครับ

• “What is the Japanese-Language Proficiency Test?”
อธิบายเกี่ยวกับการสอบวัดระดับภาษาญี่ปุ่นว่าคือการสอบแบบไหน

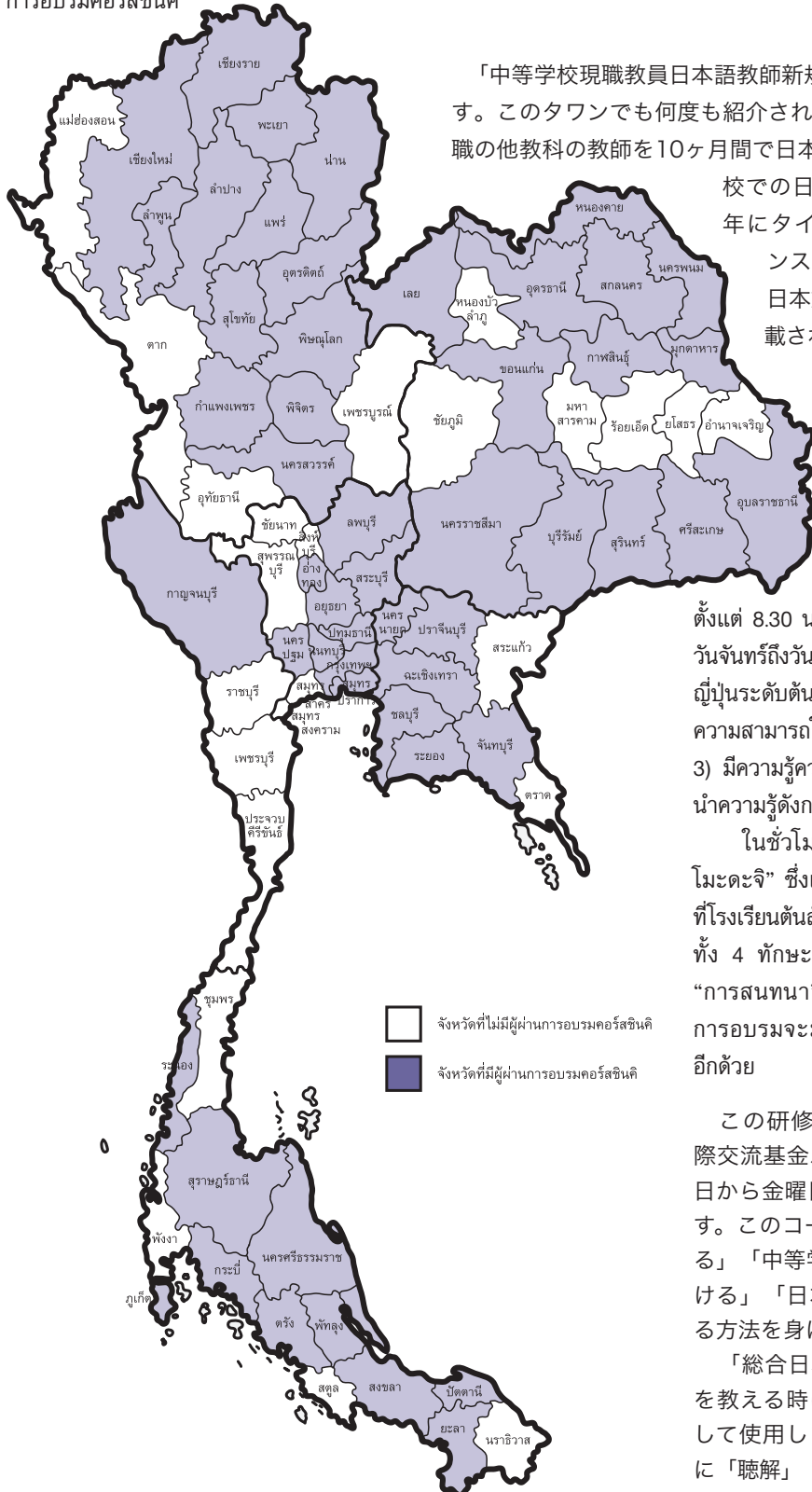
- 日本語能力試験公式ウェブサイト
(<http://www.jlpt.jp/>) がリニューアルされました
新しい日本語能力試験が開始されたことに伴い、日本語能力試験公式ウェブサイトが一新されました。以下のようなページがあります。新しい日本語能力試験の情報がたくさん載っていますので、ぜひ見てください。
- 「日本語能力試験とは」
日本語能力試験がどんな試験かを説明しています。
- 「試験実施案内」
試験日や試験科目、試験時間などを説明しています。
- 「受験手続きの流れ」
申し込みから結果を受け取るまでの流れを説明しています。
- 「問題例」
新しい日本語能力試験の問題例が載っています。画面上で、レベル ごとの問題例を試すことができます。
- 「資料・書籍案内」
日本語能力試験に関する本や資料を紹介しています。
- 「よくある質問」
日本語能力試験についてよくある質問と答えが載っています。

ปัจจุบันครูสอนภาษาญี่ปุ่นในโรงเรียนระดับมัธยมของไทยส่วนใหญ่เป็นผู้ที่ผ่านการอบรมคอร์สซินคิ ภาพประกอบด้านล่างแสดงจังหวัดที่มี/ไม่มีผู้ที่ผ่านการอบรมคอร์สซินคิ

「総合日本語」の授業では、研修生が所属校に戻って日本語を教える時に使う可能性が高い『あきこと友だち』を主教材として使用します。日本語の四技能をバランス良く習得するために「聴解」「読解」「音声」「発音」「会話」の授業があります。コース後半には「作文」「スピーチ」の授業もあります。

ส่วนชั่วโมงเกี่ยวกับ “การสอนภาษาญี่ปุ่น” ผู้เข้าอบรมจะได้เรียนรู้วิธีการสอนภาษาญี่ปุ่นโดยการมอ์ยอนไปที่ชั่วโมงการเรียนการสอน เพื่อวิเคราะห์ถึงวัตถุประสงค์การเรียนรู้และเนื้อหาของสิ่งที่ได้เรียนไปแล้วด้วยมุมมองทั้งในฐานะผู้เรียนและมุมมองของครูที่ต้องนำความรู้ที่ได้กลับไปสอน ในเทอมสุดท้ายยังจัดให้มีชั่วโมงฝึกสอนสำหรับผู้เข้าอบรมเพื่อที่จะให้ได้มีโอกาสฝึกสอนภาษาญี่ปุ่นจริง นอกจากนี้ ยังมีโอกาสไปศึกษาดูงานในสถาบันที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาภาษาญี่ปุ่น โรงเรียนคนญี่ปุ่นในประเทศไทย และได้ไปเยี่ยมชมการเรียนการสอนของโรงเรียนรุ่นพี่ที่ผ่านการอบรมเดียวกันนี้ ผู้เข้าอบรมจะได้ฟังบรรยายพิเศษจากรุ่นพี่ที่มีประสบการณ์การสอนภาษาญี่ปุ่นซึ่งจะมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น สอบถามปัญหาต่างๆ เป็นต้น

จุดเด่นอีกอย่างหนึ่งของคอร์สนี้คือ ผู้เข้าอบรมมีโอกาสทำกิจกรรมร่วมกับชาวญี่ปุ่น ในปีนี้มีชาวญี่ปุ่นที่พำนักอยู่ในกรุงเทพฯ มาร่วมเป็นอาสาสมัครจำนวน 18 คน โดยมาร่วมกิจกรรมสัปดาห์ละ 1 ครั้งๆ ละ 2 ชั่วโมง เช่น เป็นคู่สนทนาในการฝึกพูดภาษาญี่ปุ่น ทำกิจกรรมร่วมกับผู้เข้าอบรมเพื่อแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมด้านต่างๆ เป็นต้น ผู้เข้าอบรมจะได้มีโอกาสฝึกใช้ภาษาญี่ปุ่นในการสื่อสารจริงกับเจ้าของภาษาผ่านทางกิจกรรมเหล่านี้ ในรุ่นปัจจุบันกิจกรรมร่วมกับอาสาสมัครที่จัดผ่านไปแล้วคือ “การตกแต่งต้นไม้ในวันทานาบาตะ” “เพลงญี่ปุ่น” “ร่างงโฮโดริ” “การแต่งชุดยูคะตะ” เป็นต้น หลังจากนั้นก็มีกิจกรรมอื่นๆ อีกเช่น “Home Visit” โดยผู้เข้าอบรมจะได้ไปเรียนรู้วิธีการทำอาหารญี่ปุ่นถึงบ้านอาสาสมัคร และกิจกรรม “พาเที่ยวกรุงเทพฯ” ไม่เพียงเท่านั้น ยังมีกิจกรรมนอกชั้นเรียนซึ่งได้จัด “การเรียนนอกสถานที่” เป็นระยะเวลา 3 วัน 2 คืน และการพาผู้เข้าอบรมไป “ทัศนศึกษาปรัษทญี่ปุ่น” อีกด้วย

ต่อไปเป็นความรู้สึกส่วนหนึ่งของผู้เข้าอบรมรุ่นปัจจุบัน

- นอกจากการเรียนภาษาญี่ปุ่นแล้ว ยังได้เรียนรู้เรื่องราวเกี่ยวกับญี่ปุ่นและวัฒนธรรมต่างๆ ของญี่ปุ่น
- ไม่มีความรู้พื้นฐานมาก่อน ได้มาเรียนแล้วรู้ว่าภาษาญี่ปุ่นไม่ยากอย่างที่คิด แม้เพิ่งเริ่มเรียนได้ไม่นานก็เริ่มพูดภาษาญี่ปุ่นได้แล้ว
- ที่เจแปนฟาวน์เดชัน มีคณะครูที่มีประสบการณ์ในการสอน มีความพร้อมด้านสถานที่ สื่อ และอุปกรณ์ประกอบการเรียนการสอนซึ่งเอื้ออำนวยในการเรียนเป็นอย่างยิ่ง
- มีกิจกรรมหลากหลาย ได้ประสบการณ์ใหม่ๆ มากมาย ทำให้รู้สึกตื่นเต้นทุกวันที่มาเรียน
- ก่อนมาเรียนรู้สึกกังวลมาก แต่ทั้งอาจารย์และเจ้าหน้าที่เจแปนฟาวน์เดชัน กรุงเทพฯ คอยให้ความช่วยเหลือให้คำปรึกษาเสมอ และเพื่อนร่วมห้องก็เป็นที่ปรึกษาได้ทุกอย่าง ทำให้อยากมาเรียนทุกวัน

คุณสมบัติของผู้สมัครคือ ต้องสอนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ มีอายุไม่เกิน 40 ปี และ มีประสบการณ์งานสอนอย่างน้อย 2 ปี จะต้องกลับไปสอนภาษาญี่ปุ่นที่โรงเรียนต้นสังกัดอย่างน้อย 3 ปีภายหลังจบการอบรม ผู้สมัครไม่จำเป็นต้องมีความรู้ภาษาญี่ปุ่นมาก่อน การคัดเลือกจะทำโดยกระทรวงศึกษาธิการและเจแปนฟาวน์เดชัน กรุงเทพฯ ขอเชิญผู้ที่สนใจอยากสอนภาษาญี่ปุ่นให้กับนักเรียนที่โรงเรียนหรือผู้ที่อยากเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ ก็มาสมัครเข้าอบรม และหากมีคนใกล้ตัวที่สนใจก็ลองชวนมาสมัครด้วยกันนะ

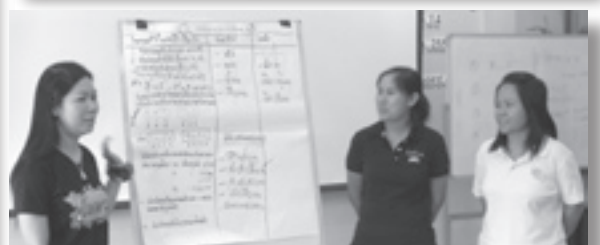
「日本語教授法」の授業では、学習者と教師の両方の立場で学習目標と学習内容、教え方との関連を振り返りながら、日本語教授法を学んでいきます。そして、コース後半では各研修生が日本語の模擬授業を行います。バンコクの日本語教育実施校や日本人学校、新規修了生の授業を見学する機会もあります。コース修了生や現場で活躍している先輩日本語教師を招いての「特別講義」ではそれぞれの教育現場の様子や経験談、アドバイスを直接聞くことができます。

このコースの特色の一つとして、日本人と交流する機会がたくさんあります。本年度もバンコク在住の日本人がボランティアとして18名登録しています。週に1回2時間の授業に参加し、会話練習の相手や様々な文化体験と一緒にします。これらの活動を通して、研修生は日本人と実際に日本語を使ってコミュニケーションを取る機会にも恵まれています。今期の授業では「七夕の飾り付け」「日本の歌」「盆踊り」「浴衣の着付け」を日本人ボランティアと一緒に体験しました。今後も日本人宅を訪問して日本料理と一緒に作る「ホームビジット」やバンコクの「観光地案内」などあります。また、課外活動では2泊3日の「合宿」、「日系企業見学」をしました。

今期の研修生からは以下のような声がありました。

- 日本語の勉強以外にも、日本文化や日本事情について色々学べた。
- 今まで日本語を勉強した経験はなかったが、日本語は思っていたより難しくなかった。まだ勉強を始めたばかりだが、日本語で話せるようになった。
- JFには経験豊富な教師陣、教材や設備が充実していて勉強する環境が整っている。
- 色々なアクティビティーがあるので、新しい体験ができて毎日ワクワクする。
- コースに参加する前は不安だったが、JFの先生やスタッフが困った時はいつも助けてくれる。クラスメートはみんな仲が良く何でも話せるので、毎日センターへ来るのが楽しみだ。

応募資格は教育省OBEC管轄の公立高校で教えていて、原則として40歳以下、2年以上の教師経験を持つ方です。研修後は派遣元高校で3年間以上日本語を教えることが条件となっています。日本語の学習歴は不要です。選考は教育省とJFが実施する試験により行われます。自分の学校の学生に日本語を教えたい方、新しいことに挑戦してみたい方、ぜひご応募ください。まわりに興味がある方がいれば、ぜひ声を掛けてみてください。

การอ่านวรรณกรรมญี่ปุ่นในชั้นเรียน / 日本文学の授業について

ไม่ว่ายุคสมัยจะเปลี่ยนไปอย่างไร “การอ่าน” เป็นสิ่งที่ปฏิเสธไม่ได้เลยว่าไม่จำเป็นต่อกระบวนการเรียนรู้ของมนุษย์ การอ่านผ่านหนังสือก็ดีหรือผ่านอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ต่างๆ ในยุคดิจิทัลเช่นปัจจุบันนี้ก็ดี トラบโดที่อารยธรรมของตัวอักษรยังคงอยู่ มนุษย์ยังคงได้ผลประโยชน์จากการอ่าน นั่นก็เพราะว่าการอ่านนับว่าเป็นการเปิดประตูความรู้ วิทยาการด้านต่างๆ การอ่านจะช่วยเปิดโลกทัศน์ รับทราบความคิดและทัศนคติต่างๆ ของผู้คน นอกจากนั้น การอ่านทำให้มนุษย์เราคิดวิเคราะห์ ย้อนกลับมาสำรวจตัวเองและพัฒนาไปสู่สิ่งที่ดีกว่าได้ ดังนั้น เพื่อเสริมสร้างศักยภาพการเรียนรู้ของมนุษย์ การฝึกทักษะทางการอ่านโดยเฉพาะในระบบการศึกษาเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้

ในเมื่อการอ่านมีความสำคัญเช่นนี้ ในฐานะผู้สอนภาษาญี่ปุ่นเช่นเราก็คงใส่ใจเช่นกัน เราอาจตั้งคำถามว่า ในการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นของเรา นั้น การใช้สื่อการอ่าน เช่น ข้อเขียนสั้นๆ ให้ผู้เรียนอ่านเพียงเพื่อเสริมทักษะด้านไวยากรณ์ คำศัพท์นั้นเพียงพอแล้วหรือ การอ่านในวิชาของเรา เรียกได้ว่าเป็นการอ่านเพื่อพัฒนาทักษะทางความคิดแล้วหรือ

การเลือกสื่อและรูปแบบวิธีการเพื่อใช้ในการฝึกการอ่านในชั้นเรียนภาษาญี่ปุ่นนั้นอาจแตกต่างกันไป ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความระดับความสามารถทางภาษาของผู้เรียนและการวางจุดประสงค์ในการฝึกอ่านของผู้สอน สื่อที่นำมาให้ผู้เรียนฝึกอ่านอาจเป็นการอ่านข้อความย่อหน้าสั้นๆ บทความ ขำ และผลงานวรรณกรรม อย่างไรก็ตาม จุดประสงค์การอ่านสื่อเหล่านี้ผู้สอนอาจจะยังคำนึงถึงการอ่านเพื่อเรียนหลักไวยากรณ์ การใช้ศัพท์ คันจิเป็นสำคัญ หรือฝึกอ่านเพื่อจับประเด็นด้วยคำถามว่า ใครทำอะไร ที่ไหน อย่างไรเท่านั้น กล่าวคือผู้สอนอาจมุ่งฝึกอ่านเพียงเพื่อพัฒนาทักษะการใช้ภาษา หรือเพื่อให้เข้าใจเนื้อเรื่องเบื้องต้นเท่านั้น

งานวรรณกรรมอาจเป็นสื่อที่ผู้สอนรู้สึกถึงเลที่จะนำมาสอนการอ่านโดยเฉพาะในการเรียนภาษา ระดับต้นหรือในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย เนื่องจากเข้าใจว่างานวรรณกรรมมักใช้ภาษาและศัพท์สำนวนยาก แต่นั่นอาจเป็นเพราะผู้สอนไม่ได้รับการแนะนำหรืออบรมเกี่ยวกับการอ่านงานวรรณกรรมอย่างเพียงพอ ประโยชน์ที่ได้รับจากการอ่านงานวรรณกรรมก็คือ นอกจากจะได้เรียนรู้ศัพท์สำนวน ไวยากรณ์ อักษรคันจิเหมือนการอ่านเรื่องทั่วๆ ไปแล้ว การอ่านงานวรรณกรรมจะเป็นการอ่านที่ช่วยให้ผู้เรียนได้ฝึกคิดวิเคราะห์อย่างมีเหตุผล ช่วยขัดเกลาจิตใจ และเป็นการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ

กับความเป็นมนุษย์ ทั้งนี้ก็เพราะว่างานวรรณกรรมเป็นงานเขียนที่สะท้อนให้เห็นชีวิตและจิตใจมนุษย์ในหลากหลายแง่มุม อีกทั้งสามารถเรียนรู้สังคมวัฒนธรรมตลอดจน ประวัติศาสตร์อีกด้วย

โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักเรียนที่อยู่ในช่วงวัยรุ่น ซึ่งเป็นช่วงที่กำลังแสวงหาอัตลักษณ์ หรือรากฐานของความเป็นตัวของตัวเอง เช่น นักเรียนในระดับมัธยมศึกษา หากผู้สอนได้สอดแทรกคดีต่างๆ ผ่านการให้อ่านงานวรรณกรรมก็จะเป็นการสร้างเสริมพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนต่อไปได้

งานวรรณกรรมที่กล่าวถึงนี้ หมายถึงผลงานใดๆ ก็ตามที่ได้มีการผูกเรื่องราวจากจินตนาการของผู้แต่งด้วยถ้อยคำที่คิดสรรแล้ว และได้รับการวิพากษ์วิจารณ์ว่าดี เช่น นิทานพื้นบ้าน นิยาย หรือเรื่องสั้น เป็นต้น

การนำงานวรรณกรรมมาอ่านในชั้นเรียนภาษา ระดับต้น-ระดับกลาง สิ่งที่ต้องคำนึงสามารถสรุปได้ดังนี้

1. การเลือกผลงานวรรณกรรมที่เหมาะสมในการฝึกอ่าน

- ความยาวของเนื้อเรื่อง งานวรรณกรรมที่เลือกควรเป็นประเภทนิทาน เรื่องสั้น เนื่องจากเรื่องสั้นจะมีการจำกัดความยาวของเนื้อเรื่อง สำหรับการสอน 3 ชม. ควรเลือกเรื่องที่มีความยาวประมาณ 3-4 หน้า กระดาษขนาด A4 หรือหากเรื่องยาวเกินไป อาจให้ผู้สอนชาวญี่ปุ่นย่อให้มีขนาดสั้นลง

- เนื้อเรื่อง ควรเลือกเรื่องที่มีโครงเรื่องและฉากไม่ซับซ้อน ตัวละครไม่มาก ซึ่งงานวรรณกรรมประเภทเรื่องสั้นจะประกอบด้วยลักษณะดังกล่าว นอกจากนี้ควรเลือกเรื่องที่แฝงคติให้คิด ไม่มีเรื่องการใช้ความรุนแรง

- ความยากง่ายทางภาษา อักษรคันจิ ควรมีไวยากรณ์หรือคำศัพท์ที่ผู้เรียนเคยเรียนมาแล้วบ้าง ในเอกสารประกอบการเรียนผู้สอนอาจเขียนกำกับไว้ข้างๆ คำศัพท์ว่าคำนี้หรือไวยากรณ์นี้อยู่ในระดับใดในการสอบวัดระดับภาษาญี่ปุ่น ทั้งผู้เรียนและผู้สอนจะได้ทราบถึงความยากง่ายของผลงานที่กำลังอ่านอยู่ อีกทั้งเป็นการกระตุ้นผู้เรียนอีกด้วย ซึ่งการหาคำนั้นสามารถหาได้จากโฮมเพจของ Reading Tutor (<http://language.tiu.ac.jp/>) หรือหนังสือ『日本語能力試験出題基準』ซึ่ง国際交流基金 เป็นผู้จัดทำ

2. ตั้งจุดประสงค์ในการอ่านวรรณกรรม

การอ่านวรรณกรรมไม่ใช่การอ่านเพียงเพื่อเอาความเท่านั้น ในการสอนเรื่องหนึ่ง นอกจากผู้สอนจะตั้งจุดประสงค์ว่าให้ผู้เรียนได้เรียนไวยากรณ์ คันจิ คำศัพท์ที่คำแล้ว ควรตั้งประเด็นด้วยว่าจะฝึก

ให้ผู้เรียนคิดวิเคราะห์เรื่องอะไร เช่น นิทานพื้นบ้าน เรื่องเศรษฐีฟางข้าว『わらしべ長者』ซึ่งเป็นหนึ่งในหนังสือรวมนิทานเรื่อง『宇治 拾遺物語』จะให้แง่คิดว่าควรให้ความสำคัญกับสิ่งของที่มีอยู่ในมือแม้ว่าของสิ่งนั้นจะดูแล้วไม่มีค่าสำหรับตนเลยก็ตาม ในตอนท้ายผู้สอน อาจเปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นและสรุปคุณค่าของเรื่องที่อ่านรวมทั้งสรุปจุดประสงค์ของการอ่านให้ผู้เรียนฟังด้วย

3. การเตรียมเอกสาร/สื่อการสอน

เอกสารประกอบการเรียนวรรณกรรมที่ดีควรมีพูริงานกำกับคันจิที่ไม่เคยเรียนมาก่อน ควรมีเลขกำกับแต่ละบรรทัดเพื่อช่วยต่อการค้นหาเนื้อเรื่อง การเขียนคำศัพท์ สำนวน พร้อมทั้ง ความหมายภาษาไทยไว้ในกรอบที่แบ่งไว้ชัดเจนไว้ในหน้าเดียวกับเนื้อเรื่องจะช่วยให้ผู้เรียนทราบความหมายได้เร็วขึ้น และควรเรียงเนื้อเรื่องโดยจัดแบ่งย่อหน้าให้ไม่ยาวเกินไปนัก

นอกจากนี้การเพิ่มรูปภาพที่เกี่ยวข้องกับเนื้อเรื่องจะช่วยสร้างจินตนาการขณะอ่านได้มากขึ้น และการฉายภาพยนตร์ที่สร้างจากผลงานวรรณกรรมก็ดี หรือการเปิดซีดีที่บันทึกเสียงอ่านเนื้อเรื่องของชาวญี่ปุ่นก็ดี จะช่วยสร้างจินตนาการให้กับผู้เรียนและผู้เรียนเองก็ไม่เบื่อที่ต้องนั่งอ่านแต่ตัวหนังสือเพียงอย่างเดียว

4. หลักการวิจารณ์วรรณคดีเบื้องต้น

สำหรับในการอ่านวรรณกรรมในช่วงโม่งการอ่านทั่วไป ควรกระตุ้นความเข้าใจโดยให้ผู้เรียนตอบคำถาม เบื้องต้นว่า

- ตัวละครมีใครบ้าง ใครเป็นตัวเอก มีอาชีพอะไรนิสัยใจคอเป็นอย่างไร ต้นเรื่องและท้ายเรื่องนิสัยหรือจิตสำนึกของตัวละครเปลี่ยนไปหรือไม่ ความสัมพันธ์กับตัวละครอื่นเป็นอย่างไร

- ที่ไหน เนื้อเรื่องเกิดขึ้นที่ไหน สภาพบ้านเมืองสังคมเป็นอย่างไร

- เวลาใด ยุคสมัยใด ฤดูกาลใด
- การพัฒนาของเนื้อเรื่อง ในแต่ละย่อหน้าเนื้อเรื่องเปลี่ยนไปอย่างไร สามารถฝึกให้ผู้เรียนเรียนรู้ความสำคัญของคำสันธานด้วย
- สัญลักษณ์ ในเรื่องมีการใช้สัญลักษณ์ใดบ้าง หมายถึงอะไร

- ความหมายของชื่อเรื่อง
- ความคิดหลัก เรื่องนี้สะท้อนแนวคิดอะไร

นอกจากนี้ การเล่าประวัติของผู้แต่งผลงาน เป็นสิ่งที่อาจเสริมให้ผู้เรียนทราบที่มาที่ไปของแนวคิดได้มากขึ้น เช่น เนื่องจากผู้แต่งเคยอยู่ในสลัมมาก่อน จึงสามารถบรรยายสภาพความเป็นอยู่ที่แร้นแค้นได้อย่างสมจริง สำหรับเรื่องที่มีการสะท้อนชีวิตจริงของผู้แต่ง หลังจากอ่านเรื่องจบแล้วอาจให้ผู้เรียนลองเดาว่าผู้แต่งน่าจะเคยมีประวัติชีวิตอย่างไร ซึ่งเป็นการฝึกผู้เรียนให้คิดจินตนาการได้

หนังสือที่เหมาะสมสำหรับการฝึกอ่านวรรณคดีระดับต้น-กลาง ได้แก่

- นิทานพื้นบ้านญี่ปุ่นที่เขียนสำหรับเด็ก
- ผลงานเรื่องสั้นของอาคุตางาวะ ริวโนะสุเซะ เช่น 『鼻』 『蜘蛛の糸』 เป็นต้น
- ผลงานวรรณกรรมที่เรียบเรียงขึ้นใหม่สำหรับเยาวชนญี่ปุ่น หรือผู้เรียนภาษาญี่ปุ่นชาวต่างชาติ เช่น หนังสือชุด 『少年少女日本文学館』 และเรื่องสั้นในวารสาร 『中上級にほんご』
- วรรณกรรมเยาวชน เช่น ผลงานของมียาซาว่า เคนจิ
- ตำราเรียนภาษาญี่ปุ่นสำหรับนักเรียนชาวญี่ปุ่น ระดับชั้นมัธยมศึกษาเช่น 『現代文』 『国語』 ซึ่งสามารถหาได้จากห้องสมุดเจแปนฟาวน์เดชัน กรุงเทพฯ
- ตำราฝึกการอ่านภาษาญี่ปุ่น เช่น ซีรี่ย์ของหนังสือ 『レベル別 日本語多読ライブラリー』 ประกอบด้วยผลงานวรรณกรรมที่น่าสนใจเขียนเรียบเรียงด้วยภาษาที่ง่ายขึ้น จัดเรียงตามระดับความยากง่ายและมีซีดีประกอบ อาทิ 『注文の多い料理店』、『かぐや姫』、『高瀬舟』 เป็นต้น สำหรับผลงานวรรณกรรมญี่ปุ่นบางเรื่อง

สามารถดาวน์โหลดได้จาก<http://www.aozora.gr.jp/> ต่อจากนี้ จะขอยกตัวอย่างวรรณกรรมเรื่อง 『屋根の上のサワン』 ของอิบุเสะ มาซุจิ (井伏鱒二) เรื่องนี้สามารถหาได้จากหนังสือ 『少年少女日本文学館』 ของสำนักพิมพ์ โคดันชะ วรรณกรรมเรื่องนี้ได้รับการบรรจุไว้ในตำราเรียนการอ่านของนักเรียนญี่ปุ่นบางเล่ม ดังนั้น คนญี่ปุ่นหลายคนเคยอ่านผลงานนี้สมัยเป็นนักเรียน อย่างไรก็ตามผลงานนี้เป็นเพียงวรรณกรรมสมัยใหม่ชิ้นเล็กๆ ที่ปรากฏในหนังสือเรียน อาจไม่โด่งดังเหมือนเรื่อง “โคโคโระ” ของ นัตซึเม โซเซอิ ที่นักเรียนมัธยมปลายของญี่ปุ่นต้องอ่าน แต่ผลงานนี้เป็นวรรณกรรมชิ้นหนึ่งที่เหมาะสมกับการฝึกทักษะการอ่านวรรณกรรม ทั้งนี้เนื่องจากมีเนื้อเรื่องสั้น ใช้ภาษาง่าย และที่สำคัญคือแฝงแนวคิดเกี่ยวกับสัมพันธภาพระหว่างมนุษย์กับสัตว์

เนื้อเรื่องกล่าวถึงตัวละครเอกคือ 「私」 ได้พบกับห่านป่าตัวหนึ่งที่ถูกยิงมา จึงช่วยรักษาพยาบาลและเลี้ยงดูจนหายดี และตั้งชื่อห่านป่าว่า 「サワン」 จนกระทั่งหนึ่งปีผ่านไปเพื่อนๆ ห่านป่าก็กลับมาและบินมาร้องเรียกทุกคืน 「サワン」 เองก็พยายามบินขึ้นไปบนหลังคาแล้วร้องโต้ตอบกลับ จนกระทั่งวันหนึ่ง 「サワン」 ก็จากไปในที่สุด

เรื่องนี้ค่อยๆ เปิดฉากด้วยภาพความทุกข์ทรมานของสัตว์ที่ได้รับบาดเจ็บ และในขณะที่เดียวกันก็จะสามารถเห็นความเมตตาปราณีของมนุษย์ที่มีต่อสัตว์ หลังจากที่มีความผูกพันต่อห่านป่าค่อยๆ เพิ่มขึ้นตามลำดับจนมีการตั้งชื่อให้ และด้วยความรักความผูกพันนี้ทำให้ 「私」 เกิดความรู้สึกกังวลและโกรธว่า 「サワン」 อาจจะบินหนีตามเพื่อนไปเมื่อได้ยินเสียงห่านป่าตัวอื่นร้องเรียก แต่ในที่สุด 「私」 ก็ตัดสินใจได้ว่าควรคืนอิสรภาพให้แก่มัน เพราะห่านป่าเมื่อถึงเวลามันก็ต้องกลับไปสู่ธรรมชาติตามเดิมของมัน ถึงแม้ว่า 「私」 จะรู้สึกอ้างว้างที่จะต้องจากมันไปแต่ก็ได้เรียนรู้กฎเกณฑ์และความเป็นไปของธรรมชาติรวมถึงการให้อิสรภาพ จากเหตุการณ์นี้ก็แสดงให้เห็นพัฒนาการด้านจิตใจของ 「私」 ว่าไม่ใช่เด็กๆ ที่อยาก

จะกักขังที่ตนรักไว้กับตนเสมอไป แต่เป็นผู้ที่เติบโตทางจิตใจที่รู้จักการเสียสละ

นอกจากนี้ กาลเวลาเป็นกลไกสำคัญประการหนึ่งในการดำเนินเรื่อง ตัวละครเอกพบห่านป่าตัวนี้ในฤดูใบไม้ร่วงและจากกันเมื่อฤดูใบไม้ร่วงในปีถัดไปมาเยือน นั่นหมายถึงฤดูใบไม้ร่วงเป็นเวลาที่ห่านป่าออกบินเที่ยวเป็นฝูง ดังนั้นเมื่อฤดูกาลตามธรรมชาติของมันมาถึง มันย่อมอยากกลับไปอยู่รวมกันเป็นฝูง อีกทั้งการตั้งชื่อห่านป่าว่า 「サワン」 ซึ่งอาจหมายถึง swan, sravana ที่แปลว่าเดือนห้าของปฏิทินฮินดู (ราว 23 ก.ค. - 22 ส.ค.) อาจตีความได้ว่าหมายถึงฤดูร้อน เนื่องจากหลังจากที่ห่านป่าอาการดีขึ้นก็เริ่มเข้าสู่ฤดูร้อนและในช่วงที่ทั้งคู่ได้ใช้ชีวิตอย่างมีความสุขด้วยกัน

ดังนั้น ชื่อเรื่อง 『屋根の上のサワン』 จะสะท้อนให้เห็นภาพของห่านป่าที่ร้องเรียกหาอิสรภาพและในท้ายที่สุดมันก็ได้กลับไปสู่พวกพ้องของมัน

ด้านคำศัพท์สำนวนนั้นจะเกี่ยวกับการบรรยายสภาพจิตใจของตัวละคร เช่น 屈託した気持ち (ความรู้สึกวิตกเบียดเบียน) หรือ 愛着を裏切る (หักหลังความรัก) และศัพท์เกี่ยวกับธรรมชาติ เป็นต้น

อิบุเสะ มาซุจิ (井伏鱒二) เขียนเรื่องราวโดยใช้สัตว์เป็นตัวละครเอกอีกใน 『山椒魚』 แต่เป็นเรื่องที่เข้าใจยาก แฝงไปด้วยสัญลักษณ์ และรูปแบบประโยคที่ซับซ้อน ดังนั้น อาจเริ่มต้นจากการอ่าน 『屋根の上のサワン』 เพื่อสร้างความคุ้นเคยกับการอ่านวรรณกรรมง่ายๆ นอกเหนือจากวรรณกรรมอื่นๆ ที่เราค้นเคยกันดีอยู่แล้ว

การฝึกการอ่านวรรณกรรมอาจเริ่มจากการจับกลุ่มเรียนหรืออภิปรายกันเองในหมู่ผู้สอนก่อนแล้วจึงนำไปปรับใช้ในชั้นเรียน การอ่านก็น่าจะช่วยให้ผู้สอนมีความมั่นใจและสามารถชี้ประเด็นต่างๆ ในการอ่านให้กับผู้เรียนได้ การสอดแทรกผลงานวรรณกรรมไว้ในวิชาการอ่านภาษาญี่ปุ่นเป็นเรื่องที่ควรส่งเสริม ผู้เรียนจะได้มีโอกาสคิดวิเคราะห์ และเข้าใจธรรมชาติความเป็นมนุษย์มากขึ้น

มีอะไรบอกเพื่อน みうらくんの耳寄り情報コーナー

การสอนภาษาญี่ปุ่น ตลอดจนมีการแนะนำเคล็ดลับเล็กๆ น้อยๆ ในการเรียนการสอน ซึ่งนับว่าเป็นประโยชน์อย่างยิ่งสำหรับผู้สอนภาษาญี่ปุ่น ในครั้งแรกนี้ “มีอะไรบอกเพื่อน” ขอนำเสนอเรื่อง “แรงจูงใจของผู้เรียน”

แรงจูงใจคืออะไร

คงจะได้ยินกันอยู่บ่อยๆ ว่าแรงจูงใจเป็นสิ่งสำคัญในการส่งเสริมการเรียนอย่างจริงจังด้วยตัวของนักเรียนเอง แรงจูงใจในที่นี้หมายถึงอะไร แรงจูงใจดังกล่าวนี้แบ่งออกเป็น 2 ประเภทคือ “แรงจูงใจเชิงเครื่องมือ” (Instrumental Motivation) และ “แรงจูงใจเชิงบูรณาการ” (Integrative Motivation) “แรงจูงใจเชิงเครื่องมือ” หมายถึงแรงจูงใจที่มีความสัมพันธ์กับผลประโยชน์ที่ผู้เรียนได้รับโดยตรง เป็นต้นว่า “ถ้ามีความรู้ภาษาญี่ปุ่น ก็จะสามารถทำงานในบริษัทญี่ปุ่นได้” หรือ “จะได้รับทุนการศึกษาเรียนที่ประเทศญี่ปุ่นได้ง่ายขึ้น” ส่วน “แรงจูงใจเชิงบูรณาการ” หมายถึงแรงจูงใจที่เกิดจากความตั้งใจอย่างแน่วแน่ของผู้เรียนที่มีความสนใจในประเทศญี่ปุ่นและคนญี่ปุ่น อาทิเช่น “ชอบการดูญี่ปุ่น ถ้าเป็นไปได้ก็อยากจะทำอาหารญี่ปุ่นที่เขียนด้วยภาษาญี่ปุ่น” “อยากจะทำอาหารญี่ปุ่นของมิยาซากิ ฮะยาโอะในภาคภาษาญี่ปุ่น” หรือ “อยากเล่นเกมคอมพิวเตอร์ของญี่ปุ่นโดยใช้ภาษาญี่ปุ่นเพื่อให้สนุกมากยิ่งขึ้น” ไม่ว่าจะเป็นแรงจูงใจแบบไหน มักจะพบว่าเป็นตัวเลือกในแบบสอบถามของการทำวิจัยเกี่ยวกับแรงจูงใจในการเรียน อย่างไรก็ตาม ปัจจัยภายนอก เช่น อิทธิพลทางเศรษฐกิจของญี่ปุ่นที่ขยายตัวมากขึ้นทำให้โอกาสในการหางานเพิ่มมากขึ้น หรือวัฒนธรรมวัยรุ่นของญี่ปุ่นที่มีแพร่หลายออกไปทั่วโลก ก็เป็นเรื่องที่แตกต่างไปจากกิจกรรมการเรียนการสอนของครู ยิ่งไปกว่านั้น เป็นเรื่องค่อนข้างยากทีเดียวที่ครูจะสร้างแรงจูงใจแบบที่ผู้เรียนมีอยู่ก่อนแล้วโดยใช้เพียงกิจกรรมการเรียนการสอน เช่น “ต้องการทำงานในบริษัทญี่ปุ่น” หรือ “มีความสนใจในการดูญี่ปุ่น”

ในขณะเดียวกัน มีกลุ่มความคิดอีกกลุ่มหนึ่งที่แบ่งแรงจูงใจออกเป็น “แรงจูงใจภายใน” และ “แรงจูงใจภายนอก” แรงจูงใจที่เกิดขึ้นในชั่วโมงการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่น เช่น “เรียนเพราะว่าชั่วโมงภาษาญี่ปุ่นน่าสนใจ” “รู้สึกสนุกสนานกับการได้พบเพื่อนในห้องเรียนภาษาญี่ปุ่น” แรงจูงใจประเภทนี้เรียกว่า “แรงจูงใจภายใน” หรือเรื่องที่ “เริ่มต้นพอมันบังคับให้ลูกไปโรงเรียนภาษาญี่ปุ่นที่ลูกไม่ชอบ แต่พอเรียนไปแล้วกลับรู้สึกสนุกกับการเรียน และการได้คุยกับเพื่อนด้วยภาษาญี่ปุ่นยังทำให้ค่อยๆ พุดเก่งขึ้น ตอนนี้ได้กลายเป็นนักเรียนที่เก่งมากๆ คนหนึ่ง” ก็นับเป็นตัวอย่างของความสำเร็จในการสร้าง “แรงจูงใจภายใน” ของครู

ในทางตรงข้าม หากบอกว่า “ถ้าทำคะแนนสอบได้ 100 คะแนน จะได้ขนม” หรือ “ถ้าโดดเรียน จะถูกพ่อดุ” จะเรียกแรงจูงใจประเภทนี้ว่า “แรงจูงใจ ภายนอก” ซึ่งเป็นแรงจูงใจที่ได้รับอิทธิพลจากปัจจัยภายนอกที่ไม่เกี่ยวกับการเรียน เนื่องจาก “แรงจูงใจภายนอก” นี้ไม่ได้เป็นความต้องการของผู้เรียน ดังเช่น “แรงจูงใจภายใน” ดังนั้น “แรงจูงใจภายนอก” จึงเป็นแรงจูงใจที่ไม่

今回から初登場、「みうらくんの耳より情報コーナー」です。日本語教育についてのいろんな情報、授業のちょっとしたヒントや、お得な情報を毎回掲載していきます。第1回は「学習者の動機づけ」に関する「耳寄り情報」です。

動機付けて何だろう

学習者が自主的に、かつ積極的に学習を進めるためには動機付け（モチベーション）が大切だという話をよく聞きます。この動機付けというのは何なのでしょう。「道具的動機づけ (Instrumental Motivation)」と「統合的動機づけ (Integrative Motivation)」という分け方があります。「日本語ができると日本の会社に就職できる」とか、「日本に留学する奨学金がもらいやすくなる」といった、直接実利に結びつくような動機づけを「道具的動機づけ」と呼んでいます。また「日本のマンガが好きで、できれば日本語でマンガを読みたい」あるいは「宮崎駿のアニメを日本語で理解したい」、「日本のコンピューターゲームを日本語でもっと楽しみたい」といったような、日本や日本人そのものへの興味・関心からおこる、本人にとってはしっかりとした強固な動機を「統合的動機づけ」といいます。どちらもよく行われる学習動機調査などの選択肢に出てくるような動機です。しかし、日本の経済的影響力が大きくなって就職機会が増えるとか、日本若者文化が世界中に紹介される、といった外的な要因は、教師の日々の教授活動とはまったく次元の違う世界の事です。また、「日本の会社に就職したいと思っている」とか、「日本のマンガに興味を持っている」といった、その学習者がもともと持っている動機も、なかなか教師が教授活動だけで動機付けることは難しいものです。

一方で「内発的動機づけ (Intrinsic Motivation)」と「外発的動機づけ (Extrinsic Motivation)」の二つを考える立場があります。「日本語の授業がおもしろいから勉強する」、「日本語の教室で友達と会るのが楽しい」といった、日本語の授業そのものから発生するような動機づけを「内発的動機づけ」といいます。「はじめは親に行けといわれて、いやいや通っていた日本語学校ですが、行ってみると授業は楽しく、友達と日本語で話すのもだんだん上手になって、いまでは一番優秀な学習者の一人になりました」というような例があったとしたら、教師による「内発的動機付け」が成功した例といえるでしょう。

これに対し、「テストで100点取ったら、お菓子が買ってもらえる」、「サボらないで授業に出ないと父にしかられる」といった動機づけを「外発的動機づけ」と呼びます。学習行為以外の外発的要因に影響される動機のことです。こちらは「内発的動機付け」のように学習そのものが目的となっているとはいえないので、「内発的動機付け」ほど、強く持続的な動機とはいえないようです。しかし、教師が教室活動で簡単にコントロールできない「道具的、統合的動機づけ」に比べ、この「内発的、外発的動機づけ」は教師の工夫で学習者の動機づけを刺激してやることが可能です。

เกิดขึ้นอย่างเข้มข้นและต่อเนื่องเท่ากับ “แรงจูงใจภายใน” อย่างไรก็ตามเมื่อเทียบกับ “แรงจูงใจเชิงเครื่องมือและเชิงบูรณาการ” ที่ครูควบคุมการสร้างแรงจูงใจได้ไม่มากนักในช่วงการเรียนรู้การสอนแล้ว “แรงจูงใจภายในและภายนอก” เป็นสิ่งที่ครูอาจจะกระตุ้นแรงจูงใจของผู้เรียนให้เกิดได้โดยครูปรับเปลี่ยนวิธีการของตนเอง

ต่อไปนี้ จะนำคำจำกัดความเรื่องแรงจูงใจที่ได้กล่าวข้างต้น มาลองพิจารณาว่าเราจะสร้างแรงจูงใจให้เป็นรูปธรรมได้อย่างไร

เมื่อครูพูดว่า “คุณทานากะเล่นเบสบอลเก่ง” จะเป็นประโยคตัวอย่างที่ไม่น่าสนใจอย่างยิ่ง เพราะครูพูดถึง “คุณทานากะ” ซึ่งเป็นบุคคลที่ไม่รู้จักว่า “เล่นเบสบอลเก่ง” ประโยคนี้ถ้าลองเปลี่ยนเล็กน้อยให้เป็น “เบิร์ตร้องคาราโอเกะเก่ง” ผลจะเป็นอย่างไร เวลาครูพูดประโยคนี้พร้อมๆ กับนำรูปภาพที่เบิร์ตกำลังร้องเพลงให้นักเรียนดูด้วย คงช่วยให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกคุ้นเคยขึ้นบ้าง และคงมีผู้เรียนจำนวนมากที่ถูกกระตุ้นด้วย “การสร้างแรงจูงใจภายใน” เช่นนี้

ในกรณีที่ผู้เรียนเป็นผู้ใหญ่ การตอบสนองความพึงพอใจต่อความกระตือรือร้นในการเรียนรู้ของผู้เรียนก็เป็นวิธีการสร้างแรงจูงใจด้วยเช่นกัน ในการสอนครั้งนี้ ครูไม่เพียงแต่แนะนำคันจิเท่านั้น การที่ครูอธิบายเพิ่มเติมถึงส่วนประกอบและความเป็นมาของคันจิ อาจช่วยกระตุ้นความอยากรู้เรียนรู้ของผู้เรียน ในการสอนคำว่า 「もっと」 ซึ่งเป็นคำกริยาวิเศษณ์ ครูอาจอธิบายเสริมว่าคันจิภาษาญี่ปุ่นว่า 「ちょー」 ก็ได้นะครับ

แม้ในช่วงเรียนครูจะสอนได้อย่างสนุกสนานและเต็มเต็มความสนใจที่จะเรียนรู้ของผู้เรียนได้ก็ตาม แต่ถ้าผู้เรียนยังไม่รู้สึกว่าตัวเองสามารถพูดภาษาญี่ปุ่นได้จริงๆ แล้ว ก็ไม่สามารถพูดได้ว่าผู้เรียนเกิด “แรงจูงใจภายใน” ขึ้นจริง ผมคิดว่าในช่วงเรียนแต่ละวันเป็นหน้าที่ของครูที่จะจัดช่วงเวลาที่ทำให้ผู้เรียนรู้สึกว่า “เฮ้ย ฟังภาษาญี่ปุ่นเข้าใจแล้ว” หรือ “เอ๊ะ... พูดภาษาญี่ปุ่นได้แล้วหรือนะ”

ความรู้สึกของผู้เรียนที่สามารถเข้าใจภาษาญี่ปุ่นได้แล้ว คงเป็นเวลาที่คุณเรียนสามารถพูดกับคุณภาษาญี่ปุ่นได้จริง สามารถสื่อสารได้ การที่ผู้เรียนภาษาญี่ปุ่นในต่างประเทศไม่ค่อยมีโอกาสได้พูดภาษาญี่ปุ่นกับผู้พูดญี่ปุ่นนั้นเป็นเรื่องปกติ แต่การที่ครูพยายามสร้างโอกาสให้ผู้เรียนได้มีโอกาสสื่อสารโดยตรงกับผู้พูดภาษาญี่ปุ่นโดยขอความร่วมมือจากบุคคลเหล่านั้นที่อยู่รอบตัวก็เป็นเรื่องสำคัญเช่นกัน

วิดีโอ “新日本語の基礎・復習ビデオ” (จัดทำโดยสรีเอนネットワーク) เป็นวิดีโอสื่อการสอนในรูปแบบละครเรื่องราวในละครมีเนื้อหาเฉพาะสิ่งที่ได้เรียนมาแล้วเท่านั้น แม้แต่ผู้เรียนขั้นต้นดูแล้วก็เข้าใจได้เป็นวิดีโอที่ทำได้ดีมากเนื่องจากโครงสร้างของเนื้อหาประกอบด้วยรูปประโยคและคำศัพท์ที่ผู้เรียนเรียนแล้วเท่านั้น นอกจากนี้ เรื่องราวก็สนุกสนานน่าสนใจจึงส่งผลต่อผู้เรียนหลายร้อยเท่า การใช้สื่อการสอนแบบนี้ ผู้เรียนจะรู้สึกว่าคุณเองบรรลุเป้าหมายในการเรียน ซึ่งเป็นอีกวิธีหนึ่งในการกระตุ้น “แรงจูงใจภายใน”

ตัวอย่างของแรงจูงใจที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้นนั้น เมื่อครูนึกย้อนกลับไปที่ช่วงการเรียนรู้การสอนของตัวเอง อาจรู้สึกว่าที่เคยทำเคยเจอมาบ้างแล้ว “แรงจูงใจภายใน” ไม่ใช่เรื่องพิเศษแต่อย่างใด เกือบทั้งหมดเป็นสิ่งที่ธรรมชาติที่เกิดขึ้นหรือปฏิบัติมานานแล้ว อย่างไรก็ตาม สิ่งที่เราปฏิบัติกันมาเป็นประจำจนเราอาจตระหนักหรือไม่ว่าสิ่งนั้นคือ “แรงจูงใจภายใน” ความคิดเห็นและมุมมองของครูแต่ละคนก็คงจะต่างกันไปพอสมควร เอาละครับ ยังไงตั้งแต่พรุ่งนี้เป็นต้นไป เรามาลองตระหนักกันถึงเรื่อง “แรงจูงใจภายใน” กันเถอะครับ

สำหรับเรื่อง “แรงจูงใจคืออะไร” ในครั้งนี้ จะจัดเป็นหัวข้อในการสัมมนาการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่น ดังมีรายละเอียดตามด้านล่างนี้ ขอเชิญผู้สนใจเข้าร่วมสัมมนาซึ่งจะประกาศรับสมัครในภายหลัง

それではこれらを使って、具体的にどのように動機づけるか、考えてみようと思います。

「田中さんは野球が上手です」は「田中さん」という知らない人が「野球が上手だ」といっているとてもつまらない例文です。これを少し変えて「バードさんはカラオケが上手です」という例文にするとどうでしょうか。バードさんが歌を歌っている写真などと一緒に出せば、なんとなく親しみを感じて「内発的動機づけ」を刺激される人も多いでしょう。

学習者が成人の場合には、知識欲を満足させるのも動機付けの方法です。ただ漢字を紹介するのではなく、その成り立ちも含めて説明すると学習者の知的好奇心をくすぐるかもしれません。副詞の「もっと」は若者言葉では「ちょー」と表現することも合わせて説明したりするのもいいかもしれませんね。

楽しくて好奇心を満たしてくれる授業でも、実際に日本語が話せるようになった、という実感を伴わなければ、なかなか本物の「内発的動機づけ」にはつながりません。日々のクラスで、「おっ、日本語が聞いてわかるぞ!」とか、「あれっ、なんだか話せたぞ!」というような瞬間を作ってあげることも、教師の役割だと思います。

日本語がわかるようになったと感じるのはやはり、実際に日本語話者と話しをして、コミュニケーションができた、と感じたときではないでしょうか。海外で学ぶ学習者にはなかなかそのような機会がないのも事実ですが、周りの日本語話者に依頼し、できるだけ学習者と直接コミュニケーションする機会を作ること大切です。

「新日本語の基礎・復習ビデオ」(スリーエネットワーク)は、ドラマ仕立てのビデオ教材ですが、初級学習者にも、学習した内容だけでストーリーが理解できるように作られた、優れたビデオです。物語が、学習者がそのときまでに習った語彙や文型のみで構成されているからです。しかもストーリーがおもしろくて楽しめるから効果100倍です。こういう教材を利用して、学習者の達成感、「内発的動機づけ」を刺激する方法もあります。

ここであげたいいくつかの動機付けの例は、みなさんが毎日の授業を振り返ったとき、思い当たるものがあつたかもしれません。

「内発的動機付け」は決して特別のことではありません。昔からふつうに行われてきたことがほとんどです。しかし、毎日行っていることでも、それが「内発的動機付け」なんだ、と意識するのかしないのかでは、教師側からの見方や考え方がずいぶんと変わってくるのではないのでしょうか。さあ、あしたからみんなで「内発的動機付け」を意識してみましよう。

本日の話題、「動機付けって何だろう」をテーマにした日本語教育セミナーを計画しています。詳細は下記のとおりです。みなさんお誘いあわせの上ご参加ください。

การสัมมนาการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นครั้งที่ 2 ประจำปี 2553

วันเวลา วันเสาร์ที่ 29 มกราคม 2554 เริ่มเวลา 9.00 น.
(ประมาณ 2 ชั่วโมง)

หัวข้อ “แรงจูงใจของผู้เรียนภาษาญี่ปุ่นกับกิจกรรมในชั้นเรียน”

วิทยากร Miura TAKASHI หัวหน้าคณาจารย์ฝ่ายภาษาญี่ปุ่น
เจแปนฟาวน์เดชั่น กรุงเทพฯ

2010年度第2回日本語教育セミナー

日時: 2011年1月29日(土) 9時開始(2時間程度)

テーマ: 「日本語学習者の動機付けと教室活動」

講師: 三浦多佳史 国際交流基金バンコク日本文化
センター主任講師

แนะนำสื่อการสอน 教材紹介

ในครั้งนี้ขอแนะนำหนังสือ “รู้ไว้ ก่อนใช้ชีวิตที่ญี่ปุ่น The Rules of Living in Japan” เป็นหนังสือแปลซึ่งต้นฉบับของหนังสือเล่มนี้เขียนด้วยภาษาญี่ปุ่นและภาษาอังกฤษเทียบเคียงกัน

หนังสือเล่มนี้ผู้เขียนได้รวบรวมความรู้และเคล็ดลับต่างๆ ที่ควรทราบเกี่ยวกับมารยาทในการใช้ชีวิตที่ญี่ปุ่น รวมทั้งขนบธรรมเนียมประเพณีประจำปีของญี่ปุ่น แบ่งออกเป็น 6 บท คือ มารยาทในสวนสาธารณะ การเยี่ยมเยียนและการเชื้อเชิญ การคบค้าสมาคมในแต่ละวัน มารยาทในพิธีแต่งงานและงานศพ มารยาทในโต๊ะอาหาร และประเพณีประจำปีของญี่ปุ่น แต่ละหัวข้อมีภาพวาดประกอบช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจได้ง่ายขึ้น ส่วนท้ายของแต่ละบทผู้เขียนได้แนะนำเพิ่มเติมเกี่ยวกับเรื่องที่ชาวต่างชาติมักจะสงสัยหรือเข้าใจผิดโดยยกตัวอย่างจากประสบการณ์ตรงของผู้เขียนเองที่ได้เรียนรู้จากเพื่อนชาวต่างชาตินับว่าเป็นเรื่องที่น่าสนใจอย่างยิ่ง

หนังสือเล่มนี้เหมาะสำหรับผู้ที่จะไปใช้ชีวิตในญี่ปุ่นและผู้ที่สนใจเกี่ยวกับชีวิตความเป็นอยู่ แนวความคิด ความเชื่อ ขนบธรรมเนียมประเพณีต่างๆ ของคนญี่ปุ่นอีกด้วย

ชื่อหนังสือ	รู้ไว้ ก่อนใช้ชีวิตที่ญี่ปุ่น The Rules of Living in Japan
ชื่อผู้แต่ง	ฟูจิโตะ ชิโมยามะ
ผู้แปล	ทัศนีย์ เมธาพิสิฐ
ชื่อสำนักพิมพ์	สำนักพิมพ์ภาษาและวัฒนธรรม สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี (ไทย-ญี่ปุ่น)
ISBN	978-616-7121-10-9
พิมพ์ครั้งที่ 1	มีนาคม 2553
ราคาเล่มละ	260 บาท

อาจารย์ท่านใดที่สนใจหนังสือข้างต้นนี้ สามารถขอยืมได้ที่ห้องสมุดเจแปนฟาวนด์ชั่น กรุงเทพฯ